# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

**Nr. 9.** *Mercurĭ, 14 (26) Ianuariu.* **1887.**

## Brașovŭ, 13 Ianuariu 1887.

Nicĭ discursurile rostite în ultimele ḍile cu ocasiunea desbaterei bugetare în camera din Pesta n'au produsŭ vr'o ideă nouă mântuitóre. S'a vorbitŭ érășĭ multŭ de economiă, de îmbunătățirea administrațiunei financiare, de urcarea dărilorŭ indirecte, a impositelorŭ pe transportŭ, de conversiune ș. a. Cei mai mulțĭ vorbitorĭ, chiar și unii din partida tisaistă, au convenitŭ în părerea, că situațiunea s'ar ușura fórte multŭ décă Ungaria ar ajunge în posițiune de-a dispune de dările indirecte și de veniturile vamale liberŭ și independentŭ. Câtŭ pentru oposiția, acésta — cum ḍise unulŭ dintre deputații carĭ nu facŭ parte din nicĭ o partidă — și-a înscrisŭ în programŭ cuvintele: josŭ cu Tisza! Numai dela căderea lui Tisza și a sistemului lui de guvernare mai aștéptă oposiționalii ungurĭ scăpare. Pentru schimbarea parțială a sistemului în unele resorturĭ ministeriale a pledatŭ chiar și „liberalulŭ" Horvath, dovadă că chiar tiszaiștii simtŭ că trebue sĕ se schimbe ceva.

Tiszaistii, precum scimŭ, s'au încercatŭ sĕ apere guvernulŭ ḍicêndŭ, că elŭ s'a lăsatŭ sĕ fiă împinsŭ de curentulŭ opiniunei publice trecêndŭ cu cheltuelile peste bugetŭ. Deputatulŭ Fenyvessy din stânga moderată le-a rĕspunsŭ fórte nimeritŭ ḍicêndŭ, că de câte orĭ a fostŭ în țéră câte unŭ curentŭ sănătosŭ, guvernulŭ nu l'a băgatŭ în sémă, pe când din contră a esecutatŭ lucrurĭ pe carĭ nimenea nu le doresce. Unŭ regulamentŭ de serviciu alŭ funcționarilorŭ și jurisdicțiunea curiei în afacerĭ electorale o doresce de multŭ țéra, dér guvernulŭ tace la acésta; pentru aceea însĕ ne-a dusŭ în Bosnia, zidesce unŭ parlamentŭ care costă 20 milióne și a făcutŭ sĕ i se voteze pensiunĭ.

Acusărilorŭ îndreptate contra guvernului le-a pusŭ coróna Gabriel Ugron, acestŭ „Demostene alŭ stângei estreme" — cum îlŭ numesce ironicŭ „Pester Lloyd."

„La noi — ḍice Ugron — nu póte înainta nimenĭ, care are cunoscințe speciale și caracterŭ curatŭ, pentru că la noi ajungŭ fișpanĭ proprietarii scăpătațĭ și esistențele desperate, și ei capĕtă funcțiunile. Vorbițĭ de corupțiune, atuncĭ ar trebui sĕ vĕ gândițĭ că corupțiunea a adus'o în țéră însușĭ guvernulŭ, ca sĕ se adeverescă vechiulŭ cântecŭ, că „Tisa duce celŭ mai multŭ noroiu cu sine." Esistă o strînsă legătură între ministrulŭ-președinte și între actuala eră de guvernare. Décă ministrulŭ-președinte este mare oratorŭ, dér nu e în stare sĕ construéscă corectŭ o propozițiune, nicĭ că se póte aștepta dela dênsulŭ ca sĕ organiseze statulŭ. Nicĭ n'a servitŭ țérii, ci numai intereselorŭ partidei sale și a guvernatŭ țéra cu apucăturĭ micĭ și cu glume Partida guvernului póte ḍice că își are încă rêndurile strînse, acésta însĕ sună tocmai așa, ca și cum ouĕle stricate arŭ ḍice că suntŭ încă la olaltă. Da, suntŭ la olaltă, se simtŭ bine, dér din ele nu va rĕsări nicĭodată viĕță nouă. Ministrulŭ-președinte este la noi cu atâtŭ mai responsabilŭ, cu câtŭ membrii cabinetului se schimbă mereu și apoi sciutŭ este, că panclica (vermele) numai atuncĭ se póte stêrpi, când capulŭ ei va fi scosŭ din trupŭ."

A mai asĕmĕnatŭ oratorulŭ stângei estreme partida guvernului și cu bestiele dintr'o menageriă, care pe timpulŭ câtŭ li se dă hrană suntŭ blânde, dér îndată ce 'și-au căpĕtatŭ hrana, érășĭ devinŭ sĕlbatice contra stăpânului lui. Pentru aceste grațiosităţĭ, Gabriel Ugron și-a căpĕtatŭ dela fóia nemțéscă a guvernului epitetulŭ de „Sĕcuiu necioplitŭ".

S'a făcutŭ, se'nțelege ca totdéuna, și multă politică esterióră. Rușii au jucatŭ primulŭ rolŭ. Observarea unuia dintre deputații stângei, Herman, că pacea Europei depinde de tónele Ța rului, a provocatŭ chiar o mică protestare a președintelui, chemândŭ pe vorbitorŭ la ordine și ḍicêndŭ că nu se cuvine a face asemenĭ asertiunĭ în parlamentŭ,—față cu monarchulŭ unui statŭ, cu care „trăimŭ în pace", — pe temeiulŭ unorŭ scirĭ ḍiaristice desmințite.

Stânga estremă e convinsă, că Ungaria numai așa se va puté apĕra contra Rușilorŭ, décă va fi independentă și va avé armată propriă națională. Legătura cu Austria, ḍicŭ Kossuthianii, nu i-a folositŭ nimicŭ Ungariei, deórece astăḍĭ a rĕmasŭ monarchia fără nicĭ unŭ aliatŭ de încredere.

Și care e resultatulŭ vorbelorŭ lungĭ din cameră? Nu ne-amŭ alesŭ cu nimicŭ, stămŭ totŭ așa cum amŭ statŭ, și nu ne rĕmâne decâtŭ sĕ așteptămŭ ca vr'o întêmplare neprevĕḍută sĕ facă sĕ dispară sistemulŭ de aḍĭ cu persónele care-lŭ susținŭ, împlinindu-se astfelŭ ferbintea dorință a oposiționalilorŭ.

Mai multŭ s'a apropiatŭ de adevĕrŭ, credemŭ, deputatulŭ Szentkirályi, care a caracterisatŭ situațiunea ḍicêndŭ, că continuele calamitățĭ financiare vorŭ prăvăli țéra într'o crisă constituțională.

Și în adevĕrŭ, totŭ ce se petrece aḍĭ în dietă, ca și 'n afară de dietă, nu face decâtŭ sĕ discreteze parlamentarismulŭ și falsulŭ constituționalismŭ de astăḍĭ.

## Anglia Francia și Germania.

Fóia englesă „Morning Post" ḍice, că décă Francia are în adevĕrŭ intențiunĭ pacînice, precum pretindŭ conducĕtorii și pressa, ar pute da ușorŭ Europei o dovadă eclatantă despre acésta. Declarațiunile pacînice singure n'au nicĭ unŭ folosŭ practicŭ, când se aducŭ jertfe marĭ spre a mobilisa corpurĭ întregĭ de armată în scopŭ de încercare, când fie care arsenalŭ și fiecare fabrică lucréză ḍi și nópte la puscĭ de repetiţiă, când se construescŭ barace de lemnŭ la granița germană și fortárețele se provĕdŭ cu granate esplosibile. Décă Francia doresce sincerŭ pacea, cea dintêiu datoriă a guvernului este, sĕ amâne pregătirile de rĕsboiu, care trebue sĕ deștepte bănuelĭ și neîncredere la fiecare putere europénă.

„Politische Korrespondenz" e informată, că cercurile guvernamentale engleze urmărescŭ cu încordare mare desvoltarea relațiunilorŭ dintre Germania și Francia, și suntŭ cuprinse de unŭ simțĕmêntŭ de neliniște, deórece ajungêndŭ aceste relațiunĭ la cuțitŭ, ar sili pe Anglia, in calitatea sa de garantă a neutralității Belgiei, ca și in anulŭ 1870, sĕ ia mĕsurĭ militare întinse. Din acestŭ motivŭ în timpulŭ din urmă a domnitŭ vi'ă activitate în ministeriulŭ de rĕsboiu și in alŭ marinei și s'au dispusŭ tóte pregătirile, d'a se pute pune pe piciorŭ de rĕsboiu în celŭ mai scurtŭ timpŭ, la casŭ de lipsă, trupele de uscatŭ și ale marinei. La primăvéră se vorŭ face manevre marĭ, prin care sĕ se probeze în acelașĭ timpŭ mobilisarea pe uscatŭ și pe apă.

## Forțele germane, francese și ruse.

In ḍiarulŭ „Figaro" din Parisŭ găsimŭ următórele observărĭ asupra espunerii de motive ce însoțesce proiectulŭ militarŭ germanŭ:

Tabloulŭ de mai josŭ era alăturatŭ la espunerea de motive depusă pe biurouluŭ Reichstagului germanŭ in acelașĭ timpŭ cu noua lege militară. Cifrele ce-lŭ însoțescŭ suntŭ asemenea estrase din actele oficiale germane:

*Infanteria*: Germania 503 batalióne, Francia 641 batalióne, Rusia 814 batalióne.

*Cavaleriă*: Germania 466 escadróne, Francia 385 escadróne, Rusia 610 escadróne.

*Artileriă*: Germania 340 baterii cu 1404 tunurĭ și nicĭ unŭ chesonŭ, Francia 466 baterii cu 1856 tunurĭ și 851 chesóne, Rusia 395 baterii cu 1736 tunurĭ și 160 chesóne.

*Efectivulŭ în timpŭ de pace*: Germania 427,274 ómenĭ, Francia 523,283 ómenĭ, Rusia 900,000 ómenĭ.

*Bugetulŭ rĕsboiului*: Germania 24,04 la sută din bugetulŭ totalŭ, Francia 40,46 la sută, Rusia 40 la sută.

*Hotare deschise*: Germania are hotare deschise pe o întindere de 42 la sută din întinderea totală, Francia 14 la sută, Rusia nu e cuprinsă în acéstă tabelă din causa hotarelorŭ din Asia.

*Marina*: Germania 98 vase, din carĭ 27 cuirasate; Francia 410 vase, din care 52 cuirasate; Rusia 391 vase, din carĭ 39 cuirasate.

Aceste cifre, luate în ele însĕșĭ, ar fi forte asigurătóre pentru Francia. Dér uitându-ne bine la ele, se vede fórte ușorŭ că ele au fostŭ așeḍate fórte bine pentru trebuințele causei germane.

Infanteria e indicată prin batalióne, însĕ nu se spune de locŭ că efectivulŭ batalionului germanŭ e cu o treime celŭ puținŭ mai mare ca efectivulŭ batalionului francesŭ. Nu mai vorbimŭ de efectivulŭ de pe hârtiă; décă ar trebui sĕ calculămŭ după efectivulŭ presentŭ diferința ar fi și mai mare.

Germania n'are chesóne, n'are trenŭ de echipagiu pentru că fiecare regimentŭ, fiecare companiă are trenulŭ sĕu specialŭ. Acestŭ golŭ înscrisŭ în acea colónă e numai ca sĕ înșele privirea.

La marină se n mĕră pentru Franța tóte corăbiile care suntŭ inscrise pe listele marinei, fie ele armate séu nu, de ântêiulŭ, alŭ doilea séu alŭ treilea ordinŭ. S'au numĕratŭ chiar pontónele dela Brest și Lorient! Pe când pentru marina germană nu s'au numĕratŭ decâtŭ vasele care suntŭ gata de plecare.

Aceleașĭ greșelĭ se potŭ găsi în celelalte colóne. D. de Bismarck a avutŭ nevoe sĕ ne facă mai tarĭ decâtŭ suntemŭ. Și cum totd'auna elŭ a avutŭ dreptate, dorimŭ ca și acuma infalibilitatea sĕ nu-lŭ părăséscă și sĕ fie așa cum pretinde elŭ, adică că armata francesă e mai tare ca cea germană.

## Cruḍimele pandurilorŭ ungurescĭ.

In ședința de Sâmbătă 22 Ianuariu n. a camerei deputaților din Pesta, d. deputatŭ Blasiu *Orban* a adresatŭ ministrului de interne Tisza următórea interpelare:

*Orban* întrébă, décă ministrulŭ are cunoscință despre aceea, că în Zsablya, Gospodincze, Nadaly, Gyurgyevo, Csurog, Szent-Tamas, Bacs-Földvar și Petrovoszelo s'a organisatŭ, sub conducerea pandurului Alexandru Ivanics, concediatŭ din serviciu pentru cruḍimea lui, o gardă de nópte care, înarmată cu puscĭ ce se'ncarcă pe dindĕrĕtŭ, comite cele mai marĭ violențe, citéză fără mandatŭ inaintea sa pe cetățenĭ și décă aceștia nu aparŭ, le sparge locuințele, pune pe ómenĭ în ferĕ și 'i schiloḍesce prin cele mai îngrozitóre torturĭ? Acéstă trupă, ale căreĭ cheltuelĭ de întreținere se scotŭ cu sila dela comune, a produsŭ unŭ astfelŭ de terorismŭ, încâtŭ ómenii mai bucurosŭ emigréză părăsindu'șĭ tótă averea lorŭ, decâtŭ ca sĕ dea urmare citațiunilorŭ așa numițilorŭ gardiștĭ ai lui Ivanics. Interpelantulŭ întrébă pe ministru, décă e dispusŭ sĕ ia mĕsurĭ, ca sĕ saneze aceste stărĭ anticonstituționale, abusurile și atrocitățile comise de așa numiții păzitorĭ de nópte sĕ se pedepséscă, și décă e dispusŭ sĕ pornéscă o aspră cercetare printr'unŭ delegatŭ séu printr'o comisiune a comitatului vecinŭ pe basa protocólelorŭ presentate și sĕ dispună desființarea instituțiunei acestei garde de nópte?

Ministru-președinte *Tisza* îșĭ arĕtă mâhnirea, că astfelŭ de afacerĭ nu se aducŭ la cunoscința autorităţii competente, ci se aducŭ imediatŭ înaintea parlamentului. Dealtmintrelea va avisa prin ministrulŭ de justiţiă autoritatea judecătorescă competentă ca sĕ cerceteze afacerea, deși elŭ e convinsŭ, că judecătoriele și fără de acésta și-ar fi făcutŭ datoria lorŭ.

Interpelantulŭ s'a mulțămitŭ cu rĕspunsulŭ acesta și camera l'a luatŭ la cunoscință.

Nu înțelegemŭ cum ministrulŭ-președinte nu se mâhnesce când aude comițêndu-se asemenea barbarii, căcĭ va fi cetindŭ și elŭ ḍiare orĭ va fi avêndŭ vr'unŭ „adjutantŭ", care sĕ'i raporteze ce se 'ntêmplă în țéră? De ce aștéptă până când 'i se adreséză interpelărĭ care-lŭ

»mâhne-cŭ«? Bieţii omenĭ suntŭ terorisaţĭ prin torturĭ încâtŭ nicĭ nu mai cuteză sĕ reclame şi lucrurile mergŭ înainte. pentru că d. Tisza se „mâhnesce« când i se comunică asemenea barbarii. Ce mai bobocŭ de ministru!

## SCIRILE ḌILEI.

In ḍilele trecute editorii şi scriitorii din *Pesta* au ţinutŭ o şedinţă, spre a cerceta, de ce nu se cumpĕră in Ungaria cărţile unguresci. Scriitorulŭ Varady a ḍisŭ, că statulŭ sĕ dea stipendii şi premii în cărţĭ. Dolinay a fostŭ de părere, că guvernulŭ sĕ ordone înfiinţarea de biblioteci comunale obligatóre. Librarulŭ Aigner dise că suntŭ deja pre multe bibliotecĭ în ţeră, şi cum sĕ înfiinţeză o astfelŭ de bibliotecă, se ţcerŭ gratis cărţĭ prin cerculare; asta trebue se nceteze, dise Aigner. Revai dice, că cei fără mijlóce, funcţionarii, diurniştii chiar cumpără cărţĭ după puterĭ, nu cumpără însĕ aristocraţii şi financiarii. Au mai vorbitŭ şi alţii, fără sĕ se ajungă la unŭ resultatŭ. Afacerea se va încredinţa unui comitetŭ şi apoi într'o nouă şedinţă se vorŭ face propunerĭ. — O cestiune atâtŭ de uşóră nu s'a putută resolva! Mai ântêiu, câţĭ Ungurĭ sciu ceti ca sĕ cumpere cărţĭ? Alŭ doilea, ce grozăvenia de cărţĭ scienţifice unguresci suntŭ, ca sĕ lăcomescă omulŭ sĕ le cetescă? Decă iai o istoria in mană, găsescĭ in ea o mulţime de falsităţĭ, mai alesŭ despre popórele nemaghiare; de iai o statistică, e falsă; de iai o geografiă, găsescĭ tóte numirile unguresci şi mai rĕu te'ncurcĭ, decâtŭ te descurcĭ, şi aşa mai departe Aristocraţia ungurésca cetesce mai bucurosŭ nemţesce şi franţuzesce. Nemaghiarii cetescŭ mai bucurosŭ in limba lorŭ seu, decă cetescŭ în vr'o limbă străină, caută cărţi din care sĕ profite ceva. Mai vine apoi şi şovinismulŭ unguresců la mijlocŭ, care vre ca tóte sĕ mergă ungureşce, şi etă că lucrulŭ se esplică fórte uşorŭ.

—x—

*Comanda regimentului 32 de infanteria* a încunosciinţatŭ autoritatea orăşenescă a Budapestei, că în urma ordinuluĭ ministerului comunŭ de rĕsboiu toţĭ acei recruţĭ, carĭ arŭ fi avutŭ sĕ se presinte la trupă parte în Octomvre a. t. şi parte în Aprilie a. c., suntŭ chiemaţĭ în modŭ esceptionalŭ deja pe ḍiua de 10 Februariu a. c. Mai departe la acelaşĭ terminŭ au sĕ se presinte şi reserviştiĭ de întregire pentru o instrucţiune de optŭ sĕptĕmânĭ.

—x—

La *cererea ministrului comunŭ de rĕsboiu*, ministrulŭ de finanţe unguresců a încunosciinţatŭ comitatulŭ Pestei, că mediculŭ veterinarŭ Mihael Pohl domiciliatŭ în Buda-Eörs în casŭ de mobilisare are sĕ se presinte în serviciu la depositulŭ de provisiuni din Budapesta; ér mediculŭ veterinarŭ Kornel Brachna din Abony sĕ îşĭ aştepte la domiciliulŭ sĕŭ eventualulŭ ordinŭ de chiămare.

—x—

După cum a spusŭ *Kosutany* intr'o conferinţă ţinută în *Pesta*, in ţĕrile coroneĭ ungare se vinŭ la 100 de omenĭ 47 carĭ câştigă prin lucru. Prin urmare 5 milióne de omenĭ au sĕ îngrijescă pentru susţinerea a 17 milióne, lucru destulŭ de tristŭ. Intre 100 de femei se află in Ungaria 54, in Ardealŭ 61, in Croaţia 63 care, afară de lucrările casnice, nu se ocupă cu lucrărĭ ce aducŭ folosŭ. Conferenţiarulŭ a vorbitŭ despre mania d'a trăi pe piciorŭ mare, ce esistă in Ungaria, şi despre urmările eĭ.

—x—

Ni se scrie din *Viena*, că la 22 Ianuarie n. 1887 a fostŭ promovatŭ prin universitatea din Viena la rangulŭ de Doctor în teologiă d. *Ioanŭ Popŭ*, absolventŭ alŭ acelei universităţĭ şi stipendiatŭ din fondurile scolastice grăniţăresci năsĕudene.

—x—

In *Petrisatŭ* lângă Blaşiu, 750 de membri ai comunităţii bisericescĭ evangelice de conf. augsb au trecutŭ la catolicismŭ. După o fóiă ungurésca causa trecerei ar fi fostŭ neînţelegerĭ cu preotulŭ ev. Episcopulŭ Lonhart va construi o scólă pentru ceĭ convertiţi.

—x—

O nouă *defraudare la poste* s'a descoperitŭ. Funcţionarulŭ Mihael *Grof* la posta din *Solnocŭ*, neajungêndu'i lefa de 33 fl. pe lună, işĭ luà refugiulŭ la banĭ streinĭ şi incepù a trăi pe piciorŭ mare. Superiorii sĕi supunêndu-lŭ unui interogatoriu, Grof mărturisì că a sustrasŭ mandate poştale în sumă de 300 fl. Cercetarea pornită constată, că Grof a defraudatŭ de 6000 fl., din carĭ mare parte s'au găsitŭ încă în cutia mesei defraudantuluĭ. Se pare că Grof avea de gând sĕ o ia la sănătósa intr'o bună dimineţă. Tinĕrulŭ de mare speranţă e arestatŭ.

—x—

Privitorŭ la atentatulŭ şi furtulŭ din *Desiu* se anunţă, că casierulŭ Keresztessy, asupra căruia hoţii au impuşcatŭ douĕ glonte, a muritŭ din causa rănilorŭ. Hoţii încă totŭ nu s'au prinsŭ.

—x—

*Reuniunea femeilorŭ Române din Zĕrnescĭ şi jurŭ* va da unŭ *balŭ*, Duminecă în 18/30 Ianuariu a. c. în sala edificiului şcolarŭ de acolo. Inceputulŭ la 7 óre séra precisŭ Biletŭ de intrare 1 fl. Pentru Comitetŭ: *Maria N. Garoiu* născ. *Meţianŭ*, preşidentă. — NB. Ofertele marinimóse se primescŭ cu mulţămită şi se vorŭ achita prin ḍiare.

—x—

In *Crisbavŭ* au suferitŭ patru economĭ ungurĭ o pagubă de 656 fl. prin incendiu. Economii erau asiguraţĭ.

—x—

O telegramă din *Constantinopolŭ* comunică, că oficiulŭ de esterne turcescŭ a fostŭ nevoitŭ a înlocui scrierea cifrată întrebuinţată de elŭ până acum cu alta nouă. deórece s'a doveditŭ, că aceea — nu se scie încă unde, in Constantinopolŭ orĭ în altă capitală — a fostŭ furată şi vêndută, aşa că au ajunsŭ la cunosciinţa representanţilorŭ puterilorŭ streine, precum şi la a singuraticelorŭ ḍiare depeşĭ forte importante şi de cuprinsŭ delicatŭ. Afacerea a pricinuitŭ Porţi mare confusiune şi consternare.

—x—

Cetimŭ în ḍiarele germane, că de curêndŭ visită *Regina Elisabeta a României* o scolă civilă, asistà la instrucţiune şi aruncà o privire şi în catalogŭ Regina observà, că o elevă, Maritana Nelesi, în vêrstă de 8 anĭ, are notă rea la moralitate, şi întrebà că ce rĕu a făcutŭ fetiţa. Profesóra ii spuse, că fetiţa are reaua deprindere de a ceti în orele de scólă poveştĭ. Regina chemà pe Maritana şi o întrebà: „Ce poveştĭ îţĭ placŭ aşa de multŭ?“ Fetiţa scóse o cărticică ruptă din bu zunarŭ întitulată: „Poveştĭ poporale române, adunate de Carmen Sylva.“ Plină de bucuriă Regina sărută pe zelósa ei cetitore şi ḍise: ‚Scii tu, în scólă nu se cade sĕ-ţĭ petrecĭ cu poveştĭ şi nu potŭ nicĭ măcarŭ sĕ mĕ rogŭ pentru tine, ca sĕ-ţĭ îndrepteze nota. Der decă în viitorulŭ cvartalŭ ai unŭ 1 în purtare, atuncĭ sĕ-mĭ trimeţĭ biletulŭ cu notele şi pentru acésta ai sĕ capeţĭ tóte cărţile cu poveştĭ ale Carmen Sylvei.“

—x—

Unŭ *ingrozitorŭ incendiu* a fostŭ Vinerĭ nóptea spre Sâmbătă în Bucurescĭ. Marele *Hotel de Boulevard* a fostŭ prada flacărilorŭ. Coperişulŭ, mansarda, catulŭ alŭ treilea şi alŭ doilea, parte din catulŭ ântêiu au fostŭ distruse de focŭ. Gazometrulŭ a făcutŭ esplosiă. In parterŭ nu suntŭ decâtŭ dĕrîmăturĭ, care au pĕtrunsŭ până în pimniţele hotelului. Panica a fostŭ mare printre locatarĭ, carĭ deşteptându-se în mijloculŭ nopţei au fugitŭ cum au pututŭ, unii scăpêndu-şĭ parte din lucrurĭ, alţii nimicŭ şi alţii chiar neimbrăcaţĭ. Foculŭ a duratŭ dela medulŭ nopţii până Sâmbătă după amedĭ pe la şese óre, când încă ardea. Se vorbesce de rănirea mai multorŭ soldaţĭ şi oficerĭ de grinḍile carĭ cădeau. Hotelulŭ e asiguratŭ la »Dacia-România« şi la „Naţională« pe suma de 1,200.000 francĭ. ér aceste societăţĭ ilŭ reasiguraseră la alte societăţĭ din streinătate.

## Nĕcazurile Grăniţerilorŭ.

**Dela isvórele Someşuluĭ mare,** 31 Decembre 1886.

Stimate Domnule Redactorŭ! Ar crede omulŭ că în ţinutulŭ acesta, încunjuratŭ de delurĭ şi munţĭ, poporulŭ duce o viéţă liniştită şi pacînică, fără grijă şi asuprirĭ. Der împilătorii nu au lăsatŭ în pace nicĭ pe locuitorii acestui ţinutŭ. Pretutindenea auḍĭ văerărĭ, dărĭ grele, esecuţiunĭ fără milă. Toţĭ oftéză dreptatea, şi dênsa nu e nicăirĭ. Deamnă de compătimire este starea poporuluĭ bravŭ, din acestŭ ţinutŭ curatŭ românescŭ, de când s'a introdusŭ faimosulŭ regimŭ constituţionalŭ, căcĭ pe încetulŭ s'a scosŭ din tóte oficiile, politice şi civile, limba poporuluĭ, şi cu dênsa împreună şi diregătorii de naţiune română. Astăḍĭ fiecare e citatŭ la judecată, ascultatŭ la protocolŭ, şi judecatŭ într'o limbă lui cu totulŭ străină, pe care chiar şi dintre cărturarii nostri de pe la sate suntŭ corbĭ albĭ carĭ o cunoscŭ. Chiar şi in oficiulŭ comunalŭ sĕ pretinde dela notarĭ sĕ corespondeze în limba maghiară şi cei ce nu o cunoscŭ sunt traşĭ in cercetare disciplinară, suspendaţĭ şi pedepsiţĭ fără de a-se lua în considerare décă suntŭ apţĭ de oficiu seu bal Despre indiviḍi suplenţĭ se îngrijesce fişpanulŭ şi solgăbirĕulŭ, impórtă din provinciă individĭ strĕinŭ. carĭ au datinĭ şi obiceiurĭ străine, şi nu ne cunoscŭ drepturile şi datinile nóstre, ba pré adeseorĭ nu ne sciu apĕra de locŭ causele nóstre cu tóte că sciu ungureşce.

In modŭ şodŭ şi demnŭ de compătimire, s'au maghiarisatŭ şi schimositŭ şi numele comunelorŭ, aşa că decă cineva a lipsitŭ de acasă câtva timpŭ, la reintórcere nu-şĭ mai cunosce comuna sa natală după numele celŭ nou, cu tóte că fiecare comună e provĕḍută câte c'unŭ stêlpŭ în trei colorĭ şi o tablă demnă de dênsulŭ.

Pre o treptă demnă de compătimire stămŭ şi cu scólele prin comune. Fiecare comună îşĭ are edificiulŭ sĕu propriu de scólă, ér scólele au învĕţătorĭ cualificaţĭ. Cu tóte acestea, comunele suntŭ provocate, ameninţate şi forţate sĕ înfiinţeze scóle comunale, care nu suntŭ decâtŭ viitórele scóle de statŭ unde autoritatea bisericei inceteză cu desĕvêrşire. In aceste comune curatŭ românescŭ suntŭ siliţĭ invĕţătorii şi copii sĕ înveţe câte 11—17 óre pe sĕptĕmână ungurésce, deşi statulŭ nu contribue la susţinerea scólelorŭ nóstre nicĭ cu o lăscaie.

Astfelŭ s'au anunţatŭ scóle comunale în mai multe comune. In privinţa sanăreĭ acestui rĕu, sĕ póte multŭ aştepta dela preoţĭ, dér durere că şi între ei suntŭ unii, carĭ arŭ vinde scóla şi biserica şi mai eftinŭ ca Iuda pe Christosŭ, că streinii ne facŭ aceste rele, nu e mirare deră ei

---

## FOILETONU.

### Notiţe istorice şi etnografice despre Bulgaria.

(Urmare.)

Cumcă Bulgaria şi Rumelia trebue sĕ fiă ţĕrĭ îndestrate dela natură, o singură privire pe o chartă mare geografică ne arată din destulŭ. Maiestosŭ îşĭ prăvălesce Dunărea turburile sale unde la frontiera nordică, până ce prin mai multe gurĭ se varsă în Marea-Negră. Provincia Dobrogea nu se mai ţine de Bulgaria, căcĭ a fostŭ anecsată de congresulŭ din Berlinŭ la România ca recompensă pentru Basarabia, care fù retrocedată Rusiei.

Dunărea asigureză şi Bulgarilorŭ legătura cu ţĕrile apusene. In partea ostică se isbescŭ valurile Mării-negre de ţĕrmurii cei rîpoşĭ, carĭ însĕ au cu tóte acestea câteva porturĭ bune în colturile lorŭ mai adêncĭ. Varna şi Burgasŭ suntŭ porturile cele mai însemnate

Spre apusŭ se înalţă munţĭ peste munţĭ, formândŭ lanţurĭ dese; aceştĭ munţĭ suntŭ încă puţinŭ cercetaţĭ. Rĕsboinicele seminţii albanese locuescŭ de sute de anĭ în aceste lanţurĭ de munţĭ

Spre sudŭ ţinutulŭ este deschisŭ în modŭ aprópe uimitorŭ, fiindŭ că numai şirurĭ de delurĭ scunde se întindŭ icĭ-colea. Şesulŭ celŭ întinsŭ în multe locurĭ este percursŭ de riulŭ *Mariţa* cu numerósele sale rîurĭ laterale. In curêndŭ are sĕ fiă gata şi calea ferată, care are sĕ lege Sofia directŭ cu Constantinopolulŭ.

Insĕ ţera este caracterisată cu deosebire prin munţii cei inalţĭ, carĭ se întindŭ dela vestŭ spre ostŭ preste o însemnată suprafaţă, şi cu tóte şirurile lorŭ laterale se numescŭ ‚Balcanĭ« seu ‚Hemu“.

‚Balcanii« seu şi »Munţii-balcanĭ“, deşi nu tare depărtaţĭ de Europa-apusenă, suntŭ încă până acuma de totŭ puţinŭ cercetaţĭ. Chiar şi despre caracterulŭ geologicŭ alŭ lorŭ se scie încă de totŭ puţinŭ. In partea cea mai mare şi acolo constau munţii cei marĭ din specii de munţĭ primitivĭ *granitŭ* şi *gnaisŭ*, în vreme ce predélurile şi platourile se ţinŭ de formaţiunea iurasică şi de Creta inferióră, înaintea cărora suntŭ depuse adese-orĭ conglomerate şi specii de gresŭ.

Arborii se desvóltă corĕspunḍĕtorŭ posiţiunii mai sudice, cu îmbelşugare. Regiunea pădurilorŭ frunḍóse se înalţă mai alesŭ pe cóstele sudice până la o înălţime considerabilă, în vreme ce braḍii şi pinii (molidii, Fichten) acoperŭ mai multŭ văgaunele adêncĭ şi strêmte.

Avuţia de ape a munţilorŭ este însemnată, deşi nu isvorăsce dintr'ênşii nicĭ unŭ riu mai mare navigabilŭ. Riurile Mariţa şi Iantra suntŭ cele mai însemnate. Pămêntulŭ (solulŭ) ţĕrei este partea cea mai mare fórte roditorŭ, şi, în unire cu clima cea dulce în generalŭ, póte produce secerişe (recolte) fórte bogate.

Astfelŭ ajunge pentru esemplu cucuruzulŭ (porumbulŭ, păpuşoiulŭ) o desvoltare, adecă o înălţime considerabilă, aşa încâtŭ cu puţinŭ mai nainte de culesŭ, va sĕ ḍică după ce i-a datŭ spiculŭ, chiarŭ unŭ călăreţŭ abia póte vede peste vêrfurile lui, şi pe pămêntŭ se întindŭ curpenii cei lungĭ şi cu mulţĭ cârcei de lobeniţe (bostanĭ, luboi, kürbis), dintre carĭ unele esemplare bine desvoltate ajungŭ o greutate de una sută de punţĭ = 56 de kilograme.

Cum că viţei de viă îi priesce de minune, putemŭ crede, deórece chiar în Transilvania, care este situată cu multŭ mai spre nordŭ şi mai susŭ, în locurĭ potrivite se cóce unŭ vinŭ escelentŭ.

Mărimea nucilorŭ, carĭ crescŭ în Bulgaria preste totŭ loculŭ, chiarŭ sĕlbaticĭ, au admirat'o deja mulţĭ călĕtorĭ. Şi cele mai nobile soiurĭ de póme aducŭ, pe lângă óre-care îngrijire, unŭ mare câştigŭ şi se desvóltă de minune.

III.

#### Valea-Cazanlicŭ şi pregătirea oleului de trandafirĭ.

Deşi munţii balcanicĭ cei înalţĭ se întindŭ prin mijloculŭ Bulgariei, totuşĭ direcţiunea lorŭ este aşa de norocósă, încâtŭ anume partea sudică a ţĕrei este scutită de curentele cele recĭ ale vênturilorŭ dela nordŭ.

singurî nu suntŭ carî le facŭ, ci se ajută cu indiviḑî de ai noştri împrumutatŭ. Solgăbirĕii, notarii etc. suntŭ fii de Românŭ, crescuţî cu mămăligă românéscă şi rădicaţî din opincî românescî, dér astăḑî nu mai suntŭ ai noştri cu tóte că noi ii alegemŭ şi plătimŭ. Ei lucră numai la comandă. Chiar solgăbirĕulŭ e silitŭ de împrejurărî (?— Red. Gaz.) sĕ mérgă în fruntea comisiunei, sĕ *însoţéscă pe inspectorele şcolarŭ prin comune, ca sĕ deschidă şcóle comunale* şi sĕ nimicéscă cele confesionale.

Grele timpurî amŭ ajunsŭ noi grăniţerii şi urmaşii lorŭ şi faţă de folosirea pădurilorŭ şi a fondurilorŭ şcolare. Aceste odóre preţióse străbunii noştri le-au câştigatŭ cu crunte sudorî, purtândŭ armele aprópe unŭ seculŭ şi sângerândŭ mai pe tóte câmpiile de bătaiă ale Europei, lăsându-ni-le nouĕ spre moştenire, dér, durere, ambele stau astăḑî sub îngrijirea fişpanulŭ Banffy. Administrarea pădurilorŭ acestui comitatŭ costă la anŭ peste 30,000 fl., care sumă se incaseză de pe spatele poporului bunŭ, pacînicŭ şi ascultătorŭ. Decă órecare comună vinde puţină pădure spre acoperirea lipselorŭ sale cotidiane: banii primiţî se administreză la comitatŭ, şi de acolo se dau comunei numai câtŭ se îndură domnii, ba în cele mai multe casurî chiar nimica. Sĕ dea comuna politică ceva ajutorŭ bănescŭ şcólei seu bisericei sale, nicî pomenire, căcî atuncî pedepsa e la ordinea ḑilei şi refundarea sumei respective urmeză de sine. Aşa în vre-o câţî-va anî ne vomŭ trezi fără banî şi fără pădurî.

In aceste timpurî critice, sfatulŭ bunŭ nu este de prisosŭ, şi noi poporulŭ dela sate ne îndreptămŭ privirile către acei bărbaţî luminaţî, în carî ne-amŭ pusŭ încrederea totdeuna şi îi conjurămŭ, *ca între marginile legei sĕ păşéscă mai energiosŭ şi mai resolutŭ* în causa apărărei drepturilorŭ nóstre, şi noi vomŭ apreţia toţî paşii lorŭ făcuţî întru apĕrarea drepturilorŭ nóstre. — Primiţî ş. c. l.

*Someşanulŭ.*

## O serată română în Biserica-Albă.

*Biserica-Albă,* în Ianuarie 1887.

Vi s'a raportatŭ la timpulŭ sĕu, că corulŭ vocalŭ românŭ din locŭ va arangia în preséra de Sân-Văsiu o producţiune de cântărî, cărorŭ le va urma o representare teatrală şi trei tablourî vii. Grăbescŭ a Ve comunica cu plăcere, că producţiile s'au terminatŭ c'unŭ succesŭ strălucitŭ.—De 9 anî de când esistă acestŭ corŭ românescŭ potŭ ḑice că la fiăcare producere—şi d'aceste s'au arangiatŭ 17 câte cu 6—7 numerî în o programă — numĕrulŭ spectatorilorŭ, a membrilorŭ atâtŭ ajutătorî câtŭ şi a celorŭ activî numai au crescutŭ. Acesta îmbrăţişare a publicului—fară destingere de naţionalitate şi confesiă—provine d'acolo, că producerile se facŭ esactŭ, şi fiindŭ pline de variaţiunî, suntŭ şi cele mai cercetate. Păn'ce era renumitulŭ baritonistŭ d-lŭ Nicolau Popovicî profesorŭ de musică în Caransebeşŭ, de 2 orî a avutŭ corulŭ fericirea a-lŭ saluta în mijloculŭ sĕu ca concertantŭ, şi prin dênsulŭ, atrăgêndŭ publiculŭ celŭ iubitorŭ de artă şi musică, corulŭ a ajunsŭ la unŭ renume şi şi-a creatŭ aşaḑicêndŭ permanenta cercetare şi simpatia publicului.

Dintre bucăţî teatrale s'au datŭ până acuma: „Rĕmăşagulŭ", „Germania jună în Africa" — acésta de 2 orî — şi „Cinelŭ Cinelŭ". Cântecele din »Armonia« mai tóte s'au instruitŭ şi esecutatŭ. Aci mĕ sêmtŭ necesitatŭ a'mî esprima părerea de rĕu asupra sistărei acestei unice foi de specialitate şi asupra indolenţei publicului nostru, care totŭ în acea mĕsură se manifesteză şi faţă cu abonarea celorlalte ḑiare, ce le avemŭ. Scimŭ cu toţii cu câte neajunsurî se luptă o redacţiă d'ale nóstre şi câtă abnegare de sine se recere a fi în serviciulŭ ḑiaristicei române şi totuşî o parte considerabilă a inteligenţei nóstre rĕmâne indeferentă şi se uită cum alţii se sbuciumă şi 'şî absorbŭ puterile în serviţiu pentru ei şi neamulŭ întregŭ, mai bine speséză pentru alte pasiunî înḑecitŭ, decâtŭ sĕ-i dee în gândŭ că, mĕi! ar fi bine sĕ ajutorezŭ şi pe ai mei, carî luptă în neajunsurî pentru mine. „Armonia" de care amintii a trebuitŭ sĕ încete chiar din acéstă causă. Ei, aşa nu mai potŭ merge trebile. Sĕ dămŭ decî cu toţii, sĕ ne asociămŭ, decă nu e altcum posibilŭ, şi sĕ ne abonămŭ foile nostre decă ne e dragŭ neamulŭ şi scumpŭ numele, ce-lŭ purtămŭ ca Românî!

Revenindŭ la obiectulŭ, despre care am începutŭ a vorbi, voiescŭ pe scurtŭ a descrie producţiunea acelui corŭ, din preséra de Sân-Vasiu.

Inceputulŭ era precisŭ 8 óre séra şi încă la $5^1/_2$ s'au grăbitŭ o mulţime sĕ-şî ocupe locŭ potrivitŭ căcî nefiindŭ locurile numerisate nu se putea da preferinţă. Cassarulŭ, de astădată substituitŭ prin d-lŭ Costa Paleu, nu biruia a da la bilete şi domnii: A. Boboroni şi D. Bălănescu abia le puteau primi căcî începêndŭ dela 7 óre până la 8 năvălea publiculŭ grăbindŭ a-şî recvira din locurile neocupate. La 8 óre nu mai putea intra nimenea, căcî în Sala reuniunei germane, deşi destulŭ de spaţiósă, dér cuprinḑêndŭ deja 800 alŭ 801-lea nu mai avea locŭ.

După ce musica militară a regimentului 33 a esecutatŭ o piesă de întroducere corulŭ sub dirigerea măestrului I. Schümichen şî-a începutŭ programa cu cântecулŭ »Seninŭ şi fortună", corŭ bărbătescŭ de Vorobchievicî. Acéstă piesă fiindŭ bine studiată şi avêndŭ o melodiă frumósă şi plăcută prin variaţiile de solo ale tenorului (C. Novacescu) şi a întregŭ basului primŭ (Braun, Rozescu, Lepĕdatŭ, Dimitriev, Balia, Cioloca) a succesŭ preste aşteptare şi publiculŭ,deşi $^2/_3$ străinŭ, a eruptŭ în aplause. Şi mai mare entusiasmare a produsŭ a 2-a piesă de cântare: „Tata moşiu« cu tenorŭ solo (C. Novacescu) şi acompaniare de fortepianŭ (I. Schümichen). Vocea argintiă şi puternică a d-lui C. Novacescu, apoi melodia divină şi sensulŭ poesiei au produsŭ unŭ efectŭ nespusŭ, încâtŭ publiculŭ nu mai înceta cu aplausele.

A 3-a bucată de cântare „Sermanii second tenoriscî" de W. E. Nessler tradusă pe românesce încă fŭ remunerată prin plăcerea publicului. In deosebî B. Boboroni (basŭ) a seceratŭ îndelungată aplaudare.

Subiectulŭ acestei bucăţî culmina într'aceea, că membrii tenorului secundŭ, din causă că nu au nicîodată solo, se consultau în secretŭ a face opoziţiă celorlalte vocî şi avêndŭ unŭ corŭ a aduce o serenadă tenorulŭ secundŭ nu cântă pe când dirigentulŭ (A. Boboroni) înbărbătândŭ pe desertanţii acestei vocî (Paleu, Raşiovanŭ, Halmagi, Pantici, Ţiunea. Panescu) le presintă o composiţiă făcută de dênsulŭ pentru secundŭ-tenorişti. Bucuria acestora vĕḑêndŭ că şi dênşii au solo cresce totŭ mai multŭ şi succeḑendu-le cântarea celelalte vocî le cântă osona şi le aducŭ ovaţiunî.

După aceste cântărî a urmatŭ apoi piesa teatrală „Cinel Cinel« de V. Alecsandri Ca sĕ vĕ convingŭ, D-le Redactor, despre succesulŭ acestei piese alăturezŭ aci unŭ estrasŭ din fóia germană locală. Din parte'mî atâta vĕ potŭ comunica, că streinii deşi o mare parte nu pricepeu limba stăteu, uimiţî la aspectulŭ pictorescŭ produsŭ prin costumele românescî. Pe când s'a ridicatŭ cortina în fundulŭ binei vedeai 8 ţĕranî (Balanescu, Halmagi, Novacescu, Pantici, Cingiţa, Balia, Braunŭ, Dimitriev) tinerî şi frumoşî toţî în vestminte românescî, cântândŭ o parte din „Stéua României" pe când d'odată se ivesce din pavilionŭ: Boierulŭ Sandu (A. Boboroni) întrerupêndu-i cu bine copii! După ce li s'a datŭ ţĕranilorŭ de veste că nepóta lui Sandu: Smărândiţa îşî serbéză ḑiua onomastică şi după ce li s'au împărţitŭ câte unŭ bănuţŭ ca sĕ bea în sănătatea Smarandiţei, ţĕranii plinî de bucuriă se îndepărtară cântândŭ „Aḑî e ḑi cu sóre". Graure (x. y.) încă a avutŭ de valŭ cu boierulŭ Sandu pe care-lŭ credea surdŭ. Nu potŭ a nu aminti aci pe A Boboroni (Sandu) care deşi a mai debutatŭ şi în Zürich pe bina germană, nu lăsa a se cunósce că e diletantŭ aşa şî-a jucatŭ rolulŭ par'că a fostŭ totŭ pe scenă.

Neînţelegerea surdilorŭ Sandu şi Graurŭ o întrerumpe Florica (Leopoldine Truxes, fiica căpitanuluî c. r. R. Truxes) gingaşa apariţiune pe scenă abia de 14 anî. Când a ḑărit'o publiculŭ în costumulŭ românescŭ a eruptŭ în aplause sgomotose. încâtŭ de repeţite orî trebuia sĕ-şî arate mulţumită pentru atâta atenţiă. Potŭ ḑice că a şi meritat'o pentru că i era prima debutare şi cu 2 ḑile nainte de producţiune era încă bolnavă şi a adusŭ mare sacrificiu pentru producţiunea românéscă Mai potrivită rolă decâtŭ alŭ Floricei nicî că i sĕ putea da. Drăgostirile lui Graurŭ le paralisa de minune şi dând espresiune naivităţiî naturale, Graurŭ mai că era s'o mânce ca pe o făliă de mălaiu, ear publiculŭ vĕḑêndu i mişcările şi auḑêndu-i limbagiulŭ celŭ plăcutŭ totŭ cu aplause o petrecea. D'odată se ivesce pe bine Smărândiţa (Dómna Maria Truxes născută Popovicî) nepóta lui Sandu cu Tincuţa (Dómna Roza Nedicî soţia preotului S. Nedicî) şi prietenile ei (Elena Popovicî fiica protopopului Ioanŭ Popovicî din Mercina, Domnişóra Cornelia Romelici şi Dómna T. M, Roşiu) în costume românescî (anumitŭ făcute de dênsele pentru acéstă piesă.) Publiculŭ uimitŭ de atâta gingăşiă a costumelorŭ şi a feţelorŭ alese de nou a eruptŭ în aplause şi făcêndu-le ovaţiunî abia şi-au pututŭ continua rolulŭ. Graurŭ vĕḑêndŭ atâtea floricele, farmeculŭ i-a înecatŭ vocea şi abia atuncî şî-a revenitŭ în orî, când a îmbucatŭ la masa boerésca o lingură de muştarŭ, mai că era sĕi plesnéscă ochii de iuţéla lui. Sandu, care a conturbatŭ ţĕrancele dela masă şi şi pe Graurŭ, dela continuarea mâncărei, şi care fŭ botezatŭ de Graurŭ c'unŭ păharŭ mare de vin cum se cade, abia şî-a liniştitŭ mânia. In locŭ de „Coróna Moldovei" s'a cântatŭ unŭ duo »dorŭ de rĕsbunare« de Domnii C. Novacescu tenorŭ şi I. Braunŭ baritonŭ. Acestŭ cântecŭ trebui repeţitŭ şi publiculŭ încă mai aplauda. Aceştî domnî împreună cu A. Boboroni, D. Balanescu, C. Cingiţa şi N. Pantici dispunŭ de o voce cultivată şi merită totă atenţia.

Bucata teatrală s'a finitŭ cu Hora-Sinaei jucată de tóte damele şi de toţî diletanţii. (Va urma.)

## INVITARE.

»*Speranţa.*« reuniune de împrumutŭ şi păstrare în Borgoprundŭ, va ţine Dumineca în 20 Ferbruarie a. c. la 2 óre p. m. în localitatea şcólei fundaţionale din Borgoprundŭ adunarea ei generală ordinariă, la care p. t. domnii membrii prin aceasta sunt invitaţî.

Ordinea ḑilei.

1. Censurarea raţiunilorŭ, statorirea bilanţului şi împărţirea dividendelorŭ;
2. Pertractarea propunerilorŭ consiliuluî de inspecţiune;
3. Pertractarea propunerilorŭ membrilorŭ.

*Borgoprundŭ,* în 20 Ianuariu 1887.

*Directorele.*

## SCIRÎ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

CARLOVIŢŬ, 25 Ianuariu. — Sinodulŭ episcopescŭ sêrbescŭ a alesŭ pe archimandritulŭ Dimitrjevicî episcopŭ alŭ Verşeţului.

BERLIN, 25 Ianuariu. — Camera deputaţilorŭ: Bismarck, provocându-se la ultima desbatere a Reichstagului, combătŭ aserţiunea, că guvernulŭ ar voi sĕ întroducă monopolurî şi sĕ provóce o mare periodă de reacţiune. Guvernulŭ stăruesce pe lângă septenatŭ, care e justificatŭ prin situaţiunea Europei. Oratorulŭ atacă fórte violentŭ partida progresistă şi încheiă ḑicêndŭ, că proiectulŭ militarŭ totŭ va obţiné putere de lege.

PARISŬ, 25 Ianuariu. — Scirea „Agenţiei Havas": La învitarea Rusiei, puterile eurepene au consimţitŭ sĕ schimbe între ele părerile asupra situaţiunei Bulgariei.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

Pe costele sudice ale Balcanilorŭ se lărgescŭ şi văile cele încântătore, carî au fostŭ descrise cu entusiasmŭ de călĕtorî chiarŭ şi în timpurile mai dinainte.

Nu unŭ omŭ de mai puţină însemnătate, ci chiarŭ căpitanulŭ de odinióră, actualulŭ mareşalŭ imperialŭ germanŭ conte de *Moltke*, releveză în modŭ eminentŭ în descrierea călĕtoriei sale din anulŭ 1837 farmecele şi frumseţile *Văii-Cazanlicŭ.*

Şi călĕtorulŭ *Kanitz* fŭ de totŭ farmecatŭ, când, după ce trecŭ pasulŭ Şipca, se oprì fără de veste pe cósta cea priporósă, de pe care se vede în valea, care se lărgesce josŭ la pólele munţilorŭ.

Reproducemŭ aci din vorbă în vorbă ceea ce ḑice dênsulŭ: „Contrastele din pasulŭ Şipca îşî batŭ jocŭ »de orî-ce descriere. Omulŭ se crede străpusŭ ca prin »farmecŭ din Europa-centrală în Asia-micâ. Fără voiă »este silitŭ călĕtorulŭ sĕ se pună josŭ pe o bancă de „schistŭ (ardesiă) sfărâmatŭ de pe muche pentru ca sĕ »se desfăteze din adênculŭ inimei de privirea tabloului „celui încântătorŭ. Pe cale de vale numai cu greu se »póte merge, dér în cele din urmă ajunserămŭ la cea „dintâiu casă şi la cea dintêiu grădină de trandafirî a „*satului Şipca. Tufele de trandafirî* legănate uşorŭ de »adierea vêntului, încovăindu-se sub sarcina aromaticŭ- „mirositóre, şi culmile acoperite încă cu zăpadă ale „Balcanilorŭ în fondŭ, deosebindu-se de cerulŭ azuriu „alŭ unei frumose ḑile de Iuniu, oferiau unŭ contrastŭ „măreţŭ".

Şipca este unŭ satŭ mare cu 800 de case bulgărescî, cu douĕ bisericî, c'unŭ edificiu nou de şcólă c'unŭ catŭ şi cu trei învĕţătorî. Partea nordică a acestui satŭ se întinde dela polele Hemului până la o înălţime absolută de 548 de metri adêncŭ într'o văgăună pădurósă. Spre sudŭ se întindŭ grădinile cele marî de trandafirî, cărora le datoreză bunăstarea sa. Şipca, produce 40—45 de kilograme de oleiu (untŭ) de trandafirî, va sĕ ḑică a doua-ḑecea parte din ceea ce se produce în Valea-Cazanlicŭ. Locuitorii sĕi mai suntŭ şi industriaşî. In dughenele cele deschise vĕḑuiu eu cuţitarî, strugarî ş. alţii. In case aflaiu pe femei lucrândŭ cu diligenţă ia rĕsboiu şi făcêndŭ pânză frumósă.

Moltke scrise în opulŭ sĕu de călĕtoriă la 21 Maiu 1837: „Incă din depărtare zărirămŭ o dumbrăvióră de nucî giganticî, şi în dumbrăvióra însaşî aflarămŭ orăşelulŭ Cazanlicŭ. Nicî chiarŭ minaretele nu potŭ privi preste délurile de frunḑă şi de ramurî, sub carî suntŭ îngropate.

Nuculŭ este de bună sémă unulŭ din cei mai frumoşî pomî din lume. Aflai mai mulţî nucî, carî îşî întindŭ ramurile lorŭ în liniă orizontală preste unŭ spaţiu de una sută de urme în diametru.

Frumósa vegetaţiune în giurulŭ locului aceluia, păraele şi isvórele cele vejeitóre din împrejurime, marile palaturî, în carî porumbî sĕlbaticî îşî facŭ cuiburile lorŭ, tóte acestea suntŭ minunatŭ de frumóse. Intréga vale este unŭ tablou alŭ celei mai binecuvêntate bunăstărî şi alŭ celei mai bogate fertilităţî, unŭ adevĕratŭ »pămêntŭ alŭ făgăduinţei".

Câmpiile cele întinse suntŭ acoperite cu fire de paie înalte de unŭ statŭ de omŭ, care se légănă în unde la adierea vêntului, liveḑile cu nenumĕrate turme de oi şi de bivolî. Pe lângă acestea cerulŭ este acoperitŭ cu norî groşî de vijelie, carî se grămădescŭ pe munţii îmbrăcaţî în zăpadă şi udă câmpiile din când în când; printre norî lucesce schinteiândŭ căldurosulŭ sóre, ca sĕ încălḑéscă er vegetaţiunea. Aerulŭ este plinŭ de mirosurî plăcute, şi acesta nu este de a se privi numai alegoricŭ, precum se întêmplă de regulă în descrierî de călĕtorii, ci trebue considerată de adevĕrŭ din firŭ în pĕrŭ".

Aci observămŭ spre mai bună informaţiune a lectorilorŭ noştri, că căpitanulŭ de odinióră Moltke a fostŭ trimesŭ în Turcia la ordinulŭ regelui Prusiei, la dorinţa Sultanului, ca sĕ organiseze armata turcéscă după modelulŭ europeanŭ şi sĕ judece, respective aprecieze fortărĕţele turcescî după valórea lorŭ strategică.

(Va urma)

### Cursulŭ la bursa de Viena

din 22 Ianuariu st. n. 1887

| | |
|---|---|
| Rentă de aurŭ 5% | 100.40 |
| Rentă de hârtiă 5% | 90 20 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare | 145 50 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) | 97.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) | 126 50 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) | 116 50 |
| Bonurĭ rurale ungare | 104.20 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 103.— |
| Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ | 104.— |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 104.— |
| Bonurĭ rurale transilvane | 104 — |
| Bonurĭ croato-slavone | 105 50 |
| Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. | —.— |
| Imprumutulŭ cu premiu ung. | 119.50 |
| Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului | 121 75 |
| Renta de hârtiă austriacă | 80 50 |
| Renta de arg. austr. | 81 35 |
| Renta de aurŭ austr. | 111 30 |
| Losurile din 1860 | 136.80 |
| Acțiunile băncei austro-ungare | 869 — |
| Act. băncei de creditŭ ung. | 291.25 |
| Act. băncei de creditŭ austr. | 283.50 |
| Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ | 5.96 |
| Napoleon-d'orĭ | 10.05 |
| Mărcĭ 100 imp. germ. | 62 25 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 127.10 |

### Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 10 Ianuarie st. v. 1887.

| | Cump. | vend. |
|---|---|---|
| Renta română (5%). | 92 - | 93— |
| Renta rom. amort. (5%) | $93^1/_4$ | $94^1/_4$ |
| » convert. (6%) | $86^1/_4$ | $87^3/_4$ |
| Impr. oraș. Buc. (20 fr.) | 33— | 36— |
| Credit fonc. rural (7%) | $101^3/_4$ | $102^1/_2$ |
| » „ „ (5%) | $85^1/_4$ | $85^3/_4$ |
| » » urban (7%) | $98^1/_2$ | $99^1/_2$ |
| » » » (6%) | 91— | 93— |
| » » » (5%) | $81^3/_4$ | $82^1/_2$ |
| Banca națională a României 500 Lei | —— | —— |
| Ac. de asig. Dacia-Rom. | —— | —— |
| » » » Națională | —— | —— |
| Aurŭ contra bilete de bancă | 17.— | $17.^1/_2$ |
| Bancnote austriace contra aurŭ. | 2.01— | 2.03— |

### Cursulu pieței Brașovu

din 24 Ianuariu st. n. 1887

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote românescĭ | Cump. | 8.45 | Vênd. | 8.47 |
| Argint românesc | » | 8.42 | » | 8.44 |
| Napoleon-d'orĭ | » | 9.99 | » | 10 03 |
| Lire turcescĭ | » | 11.26 | » | 11.30 |
| Imperialĭ | » | 10.26 | » | 10.30 |
| Galbenĭ | » | 5.94 | » | 5.96 |
| Scrisurile fonc. »Albina» | » | 100.50 | » | 101.50 |
| Ruble Rusescĭ | » | 116.— | » | 117.— |
| Discontulŭ | » | 7—10% pe anŭ. | | |

# Concursŭ.

Despărțĕmêntulŭ XI (Selagianŭ) alŭ Associațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ, în adunarea sa generală ținută în T Sântu la 30 Augustŭ a. c., a decisŭ, ca spre a promulga cunoscințele economiei de câmpŭ între poporulŭ țĕranŭ și învĕțătorĭ mai puținŭ inițiațĭ — sĕ se escrie 2 premie de câte 15 fiorinĭ v. a. pentru 2 învĕțătorĭ selagianĭ, carĭ la primăvéra viitóre în comune desemnate prin comitetŭ sĕ țină prelegerĭ practice din economia și sĕ arangeze grădinele de pomăritŭ în aceleași comune.

Direcțiunea despărțĕmêntului pre basa decisiunei susamintite prin aceste învită pe dd. învĕțătorĭ românĭ selagianĭ, carĭ ar dori a concurge la care-va din premie, respective pre lângă remunerațiunea modestă indicată ar fi aplicațĭ la primăvéra viitóre a ține prelegerĭ practice din economiă în vr'o 3—4 comune și acolo după potință a arangia grădinele de pomăritŭ, celŭ multŭ până la 15 Faurŭ 1887 sĕ se însinueze la direcțiunea subsemnată.

Este prospectŭ, că pentru călĕtoriă vorŭ primi preiunctura gratuită din partea comunelorŭ.

Direcțiunea despărțĕmêntului XI. alŭ Associațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ.

Șimleulŭ Silvaniei, la 10 Ianuarie 1887.

**Alimpiu Barbolovieiu,** directorŭ.

**Andreiu Cosma,** actuariu.

# ABONAMENTE

la

## *„Gazeta Transilvaniei"*

se potŭ face cu începerea dale 1 și 15 ale fiecărei lunĭ, mai ușorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se și posta ultimă.

***Prețulŭ abonamentului este*:**

**Pentru Austro-Ungaria:**

pe trei lunĭ . . . . . . . . 3 fl. —
„ șése lunĭ . . . . . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . . . . . 12 fl. —

**Pentru România și străinătate:**

pe trei lunĭ . . . . . . . 10 francĭ
„ șése lunĭ . . . . . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . . . . . 40 „

**Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.'**

# Mersulŭ trenurilorŭ

**Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.**

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

### Predealŭ-Budapesta

| | Trenŭ de persone | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|
| Bucuresci | — | — | — | 7.30 |
| Predealŭ ( | — | — | — | 1.14 |
| ( | — | — | — | — |
| Timișŭ | — | — | — | 1.45 |
| Brașovŭ ( | — | — | — | — |
| ( | 7.47 | — | 4.16 | 2.32 |
| Feldióra | 8 24 | — | 5.02 | — |
| Apatia | 8 51 | — | 5 43 | — |
| Agostonfalva | 9.14 | — | 6.15 | — |
| Homorodŭ | 9.51 | — | 7.06 | — |
| Hașfaleu | 11.05 | — | 8.52 | — |
| Sighișora ( | 11.29 | — | 9.19 | — |
| ( | 11.26 | — | 9.31 | — |
| Elisabetopole | 12 00 | — | 10.16 | — |
| Mediașŭ | 12.29 | — | 10.57 | — |
| Copsa mică | 12.44 | — | 11.19 11.31 | — |
| Micăsasa | 1.05 | — | 11.52 | — |
| Blașiu | 1.34 | — | 12.31 | — |
| Crăciunelŭ | 1.46 | — | 12.48 | — |
| Teiușŭ | 2.09 | — | 1.22 | — |
| Aiudŭ | 2.39 | — | 2 18 | — |
| Vințulŭ de susŭ | 3.01 | — | 2 48 | — |
| Uióra | 3.08 | — | 2 56 | — |
| Cucerdea | 3.14 | — | 3 64 | — |
| Ghirișŭ | 3.55 | — | 4 51 | — |
| Apahida | 5.10 | — | 5 28 | — |
| | 5.30 | — | 5 56 | — |
| Clușiu | — | 6 03 | — | 8.00 |
| Nedeșdu | — | 6.21 | — | 8.36 |
| Ghirbĕu | — | — | — | 9.02 |
| Aghirișŭ | — | — | — | 9.32 |
| Stana | — | — | — | 10.11 |
| Huiedinŭ | — | 7.14 | -- | 10.51 |
| Ciucia | — | 7.43 | — | 12 16 |
| Bucia | — | — | — | 12.50 |
| Bratca | — | — | — | 1.21 |
| Rév | — | 8.22 | — | 2.02 |
| Mező-Telegd | — | 8.48 | — | 3.06 |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | — | 3.38 |
| Várad-Velințe | — | — | — | 3.54 |
| Oradia-mare ( | — | 9.13 | — | 4.05 |
| ( | — | 9.18 | 10.55 | 4.50 |
| P. Ladány | — | 10.38 | 1.23 | 7.24 |
| Szolnok | — | 12.20 | 3.24 | — |
| Buda-pesta | — | 2.15 | 10.05 | — |
| Viena ( | — | — | 2.15 | — |
| ( | — | 8.00 | 6.05 | — |

### Budapesta—Predealŭ

| | Trenŭ de pers. | Tren accelerat | Trenu omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | — | — | — | — |
| Budapesta | 7.40 | 2.— | 3.10 | 6.20 | 8.00 |
| Szolnok | 11.05 | 3.58 | 7.38 | 9.34 | 11.40 |
| P. Ladány | 2 02 | 5.28 | 5 40 | 11.26 | 2.31 |
| Oradea mare | 4.12 | 6.58 | 9.14 | 1.33 | — |
| Várad-Velencze | — | — | 9.24 | 2 06 | — |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | 9 41 | 2 17 | — |
| Mezo-Telegd | — | 7.33 | 10.19 | 2.40 | — |
| Rév | — | 8.04 | 11.38 | 3.24 | — |
| Bratca | — | — | 12.18 | 3.47 | — |
| Bucia | — | — | 12.54 | 4.07 | — |
| Ciucia | — | 8.58 | 1.57 | 4.33 | — |
| Huiedin | — | 9.28 | 3.11 | 5.15 | — |
| Stana | — | — | 3.40 | 5.34 | — |
| Aghiriș | — | — | 4.15 | 5 55 | — |
| Ghirbĕu | — | — | 4 36 | 6.07 | — |
| Nedeșdu | — | — | 4.58 | 6.24 | -- |
| Clușiu ( | — | 10.28 | 5.26 | 6.43 | -- |
| ( | 11.00 | — | — | — | 7.08 |
| Apahida | 11 19 | — | — | — | 7.36 |
| Ghiriș ( | 12 30 | — | — | — | 9.06 |
| Cucerdea ( | 1.01 | — | — | — | 9.53 |
| ( | 1 06 | — | — | — | 10.— |
| Uiora | 1 13 | — | — | — | 10.09 |
| Vințulŭ de susŭ | 1.20 | — | — | — | 10.19 |
| Aiudŭ | 1 41 | — | — | — | 10.48 |
| Teiușŭ | 2.00 | — | — | — | 11.14 |
| Crăciunelŭ | 2 37 | — | — | — | 12.12 |
| Blașŭ | 2 48 | — | — | — | 12.30 |
| Micăsasa | 3.20 | — | — | — | 1.12 |
| Copșa mică | 3 36 | — | — | — | 1.32 |
| Mediașŭ | 4.00 | — | — | — | 2.18 |
| Elisabetopole | 4.35 | — | -- | — | 3.03 |
| Sigișora | 5.12 | — | — | — | 3.49 |
| Hașfaleu | 5.37 | — | — | — | 4.28 |
| Homorod | 7.02 | — | — | — | 6.16 |
| Agostonfalva | 7.43 | — | — | — | 7.06 |
| Apatia | 8.11 | — | — | — | 7.46 |
| Feldióra | 8.41 | — | — | — | 8.25 |
| Brașovŭ ( | 9.21 | — | — | — | 9.15 |
| ( | — | — | 1.55 | — | — |
| Timișŭ | — | — | 2.53 | — | — |
| Predealŭ ( | — | — | — | — | -- |
| ( | — | — | 3.28 | — | — |
| Bucuresci | — | — | 9.35 | — | — |

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

### Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| Teiușŭ | 11.24 | — | 2.40 |
| Alba-Iulia | 11.39 | — | 3.14 |
| Vințulŭ de josŭ | 12.30 | — | 4.22 |
| Șibotŭ | 12.52 | — | 4.50 |
| Orăștia | 1.01 | — | 5.18 |
| Simeria (Piski) | 2.03 | — | 5.47 |
| Deva | 2 52 | — | 6.35 |
| Branicica | 3.23 | — | 7.02 |
| Ilia | 3.55 | — | 7.28 |
| Gurasada | 4.08 | — | 7.40 |
| Zam | 4.25 | — | 8.11 |
| Soborșin | 5 30 | — | 8.46 |
| Bĕrzova | 5.56 | — | 9 33 |
| Conopŭ | 6.27 | — | 9.53 |
| Radna-Lipova | 6.47 | — | 10 27 |
| Paulișŭ | 7.28 | — | 10.42 |
| Gyorok | 7.43 | — | 10.58 |
| Glogovațŭ | 7.59 | — | 11 25 |
| Aradŭ | 8.28 | — | 11.39 |
| Szolnok ( | 8 42 | — | 4 52 |
| ( | — | — | 5.12 |
| Budapesta | — | — | 8.20 |
| Viena | — | — | 6.05 |

### Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | 12 10 | — |
| Budapesta | 8.20 | 9.05 | — |
| Szolnok ( | 11.20 | 12.41 | — |
| ( | 4 10 | 5.45 | — |
| Aradŭ | 4 30 | 6.— | 7.04 |
| Glogovațŭ | 4 43 | 6.13 | 7.22 |
| Gyorok | 5 07 | 6.38 | 7.58 |
| Paulișŭ | 5.19 | 6.51 | 8 17 |
| Radna-Lipova | 5.41 | 7.10 | 8 36 |
| Conopŭ | 6 09 | 7.37 | — |
| Bĕrzova | 6 28 | 7.55 | — |
| Soborșin | 7 25 | 8.42 | — |
| Zam | 8 01 | 9.12 | — |
| Gurasada | 8 34 | 9.41 | — |
| Ilia | 8 55 | 9. 8 | — |
| Branicica | 9 19 | 10.17 | — |
| Deva | 9 51 | 10 42 | -- |
| Simeria (Piski) | 10.35 | 11 07 | — |
| Orăștiă | 11.11 | 11.37 | — |
| Șibotŭ | 11.43 | 12.— | — |
| Vințulŭ de josŭ | 12 18 | 12.29 | -- |
| Alba-Iulia | 12 36 | 12.46 | — |
| Teiușŭ | 1 29 | 1.41 | — |

### Aradŭ-Timișóra

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Aradŭ | 5.48 | — | 6.05 |
| Aradulŭ nou | 6.19 | — | 6.33 |
| Németh-Ságh | 6 44 | — | 6.58 |
| Vinga | 7.16 | — | 7.29 |
| Orczifalva | 7.47 | — | 7.55 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Timișóra | 9.02 | — | 9.08 |

### Simeria (Piski) Petroșenĭ

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Simeria | 11.25 | — | 2.42 |
| Streiu | 11.58 | — | 3.25 |
| Hațegŭ | 12.46 | — | 4 16 |
| Pui | 1.37 | — | 5.11 |
| Crivadia | 2.24 | — | 5.58 |
| Banița | 3.05 | — | 6 41 |
| Petroșenĭ | 3.37 | — | 7.12 |

### Timișóra-Aradŭ

| | Trenŭ de persóne | Trenu de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Timișóra | 6.25 | — | 5.00 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Orczifalva | 7.46 | — | 6.32 |
| Vinga | 8.15 | — | 7.02 |
| Németh-Ságh | 8.36 | — | 6.23 |
| Aradulŭ nou | 9.11 | — | 8.01 |
| Aradŭ | 9.27 | — | 8 17 |

### Petroșenĭ—Simeria (Piski)

| | Trenŭ de pers. | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Petroșenĭ | 10 07 | — | 6.10 |
| Banița | 10 48 | — | 6.53 |
| Crivadia | 11.25 | — | 7 37 |
| Pui | 12.05 | — | 8.20 |
| Hațegŭ | 12.42 | — | 9 01 |
| Streiu | 1.22 | — | 9.52 |
| Simeria | 1 53 | — | 10.31 |

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.